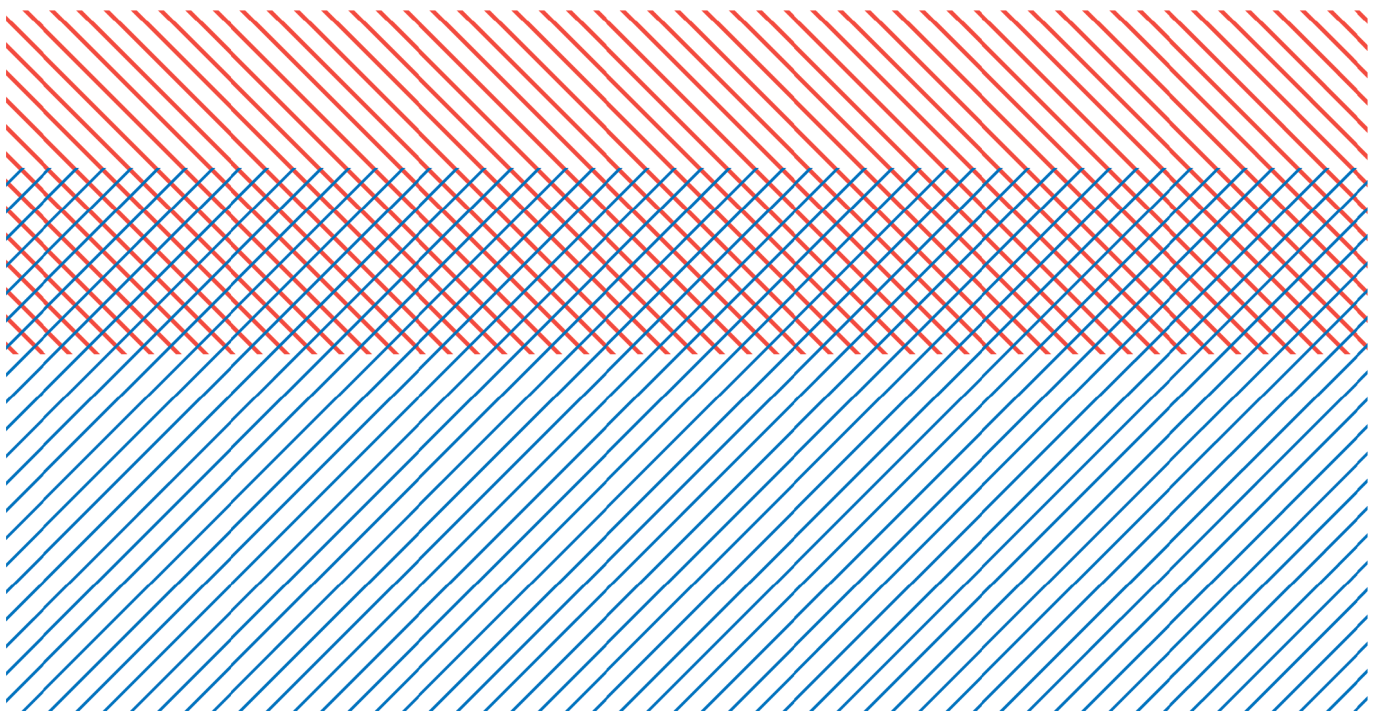

Notat

SORAS – Støtte og rådgivning til voksne med autisme

Eksempel på anvendelse af SØM

Rasmus Højbjerg Jacobsen og Mette Verner

*SORAS – Støtte og rådgivning til voksne med autisme
Eksempel på anvendelse af SØM*

© VIVE og forfatterne, 2018

Projekt: 11225

VIVE – Viden til Velfærd
Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
Købmagergade 22, 1150 København K
www.vive.dk

VIVE blev etableret den 1. juli 2017 efter en fusion mellem KORA og SFI. Centeret er en uafhængig statslig institution, som skal levere viden, der bidrager til at udvikle velfærdssamfundet og den offentlige sektor. VIVE beskæftiger sig med de samme emneområder og typer af opgaver som de to hidtidige organisationer.

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forord

Dette notat afrapporterer et af flere eksempler på beregninger, der har til formål at vise, hvordan den første version af den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM) kan anvendes.

Eksemplerne indeholder økonomiske beregninger med udgangspunkt i konkrete indsatser med de særlige forhold, der gør sig gældende for hver af dem. Notaterne afrapporterer de overvejelser vedrørende målgruppeafgrænsning, opgørelse af omkostninger, effekter, konsekvenser og fortolkninger af resultater, der er gjort i forbindelse med anvendelsen af SØM.

Alle eksemplerne baseres på estimater fra SØMs vidensdatabase med det formål at demonstrere, hvordan de kan bruges og hvilke begrænsninger, de har.

Den bedste beregning opnås, hvis brugeren har mere præcise estimater for den konkrete indsats og målgruppe, som analysen vedrører. Hvis man ikke har dette vidensgrundlag til rådighed, kan man lave mere overordnede analyser baseret på SØMs estimater.

Sideløbende med notatet kan man downloade Excel-versionen af de beregninger, der er med i notatet, og heri kan man få mere detaljerede oplysninger om resultaterne af beregningerne, ligesom de eventuelt kan anvendes som afsæt for nye beregninger.

Notaterne med eksempler på beregninger er udarbejdet af VIVE og Incentive for Socialstyrelsen.

Forfatterne
Januar 2018

Indhold

Om SØM	5
1 Om casen – SORAS.....	6
1.1 Formål med notatet.....	6
1.2 Indsatsens indhold	6
2 Hvordan kan SØM anvendes?.....	8
2.1 Om indsatsen	8
2.2 Omkostninger.....	9
2.3 Effekt	9
2.4 Konsekvenser	10
2.5 Resultater.....	13
3 Konklusion.....	16
Bilag 1 Økonomiske konsekvenser som medregnes i SØM.....	17

Om SØM

Det koster penge at implementere og drive en social indsats. Til gengæld kan den bidrage til at forbedre livskvalitet og kompetencer hos de borgere, der modtager den.

Samtidig kan den positive effekt på en udsat borgers liv medføre, at forbruget af en række offentlige ydelser og andre aktiviteter påvirkes. Det vil typisk betyde, at det offentlige kan spare penge andre steder og måske få højere skatteindtægter, hvis borgeren kommer i beskæftigelse. Hvis for eksempel en social indsats reducerer stofmisbruget hos modtageren af indsatsen, kan det have betydning for den offentlige økonomi på mange måder. En række udenlandske undersøgelser har for eksempel dokumenteret, at stofmisbrugere har mindre behov for sundhedsydelser i perioder, hvor de er stoffri. De får også mindre behov for at blive behandlet for følgesygdomme af deres misbrug, og de bliver udsat for færre ulykker med skadestuebesøg eller indlæggelser til følge. På den måde kan en social indsats opfattes som en investering. Ud over et menneskeligt afkast kan den også give et økonomisk afkast, som helt eller delvist kan opveje indsatsens omkostninger. SØM kan hjælpe kommuner og andre med at vurdere omkostninger og de forventede økonomiske konsekvenser ved sociale indsatser over fx to, fem eller ti år. De økonomiske konsekvenser fordeles på stat, region, og kommune.

SØM forudsætter en række input fra brugeren, som danner grundlaget for beregningen af nettogevinsten for det offentlige ved en social indsats. Hvor præcist estimatet bliver, afhænger af kvaliteten af dette input. Det er vigtigt at understrege, at det alene er offentlige budgetøkonomiske konsekvenser, der belyses, og ikke andre afledte samfundsøkonomiske konsekvenser. Det gælder ikke mindst en række konsekvenser for borgerne, der modtager den sociale indsats, som kan være svære at kvantificere (fx betydning for trivsel mv.).

SØM er således målrettet økonomiske analyser af konkrete sociale indsatser.

SØM består af to hoveddele:

For det første et **beregningsredskab** til beregningen af indsatsernes omkostninger og budgetøkonomiske konsekvenser. Her skal brugeren indtaste de tal, som beregningen skal basere sig på. Det er tal vedrørende indsatsens omkostninger, dens effekt på deltageren, de afledte konsekvenser for det offentlige samt priser. De økonomiske konsekvenser, der kan medtages, er fx modtagelse af overførselsindkomst, brug af sundhedsydelser, udgifter som følge af kriminalitet og brug af kommunale tilbud som herberg m.m.

For det andet en **vidensdatabase** om effekter af sociale indsatser samt estimater til at beregne de økonomiske konsekvenser for forskellige målgrupper. Effektstørrelserne i databasen bygger på viden fra effektundersøgelser af indsatserne fra både Danmark og udlandet. Derudover er der i databasen indlagt estimater for konsekvenserne og deres priser. Konsekvensestimaterne har desuden en tidsmæssig profil, dvs. et bud på, hvor lang tid den økonomiske konsekvens varer.

Den første version af SØM dækker voksenområdet, og modellens indhold er nærmere beskrevet i en dokumentationsrapport, der kan findes på Socialstyrelsens hjemmeside.

1 Om casen – SORAS

1.1 Formål med notatet

Formålet med dette notat er at illustrere og vejlede i, hvordan SØM kan anvendes i forbindelse med en indsats, hvor en række særlige forhold gør sig gældende:

- Målgruppen for indsatsen er bredere end målgruppen i SØMs vidensdatabase
- Indsatsen har mange forskellige mål, der dækker bredere end effektmålet i SØM
- Målgruppens brug af sociale serviceydelser efter indsatsen kan kun i mindre grad opgøres vha. estimerne i SØMs vidensdatabase.

1.2 Indsatsens indhold

SORAS (**S**tøtte **O**g **R**ådgivning til voksne med **A**utisme**S**pektrumforstyrrelse) er et bostøtte- og samværstilbud for voksne med autismespektrumforstyrrelser, der er organiseret under Aarhus Kommunes Voksenhandicap.

Bostøtten i SORAS ydes efter §85 i serviceloven, mens samværstilbuddet ydes efter §104 i serviceloven. Der visiteres til SORAS gennem egen sagsbehandler i socialforvaltningen.

SORAS tilbyder pædagogisk støtte i borgernes eget hjem samt samværstilbud mandag til torsdag i aftentimerne. Der arbejdes på et systemisk og anerkendende grundlag med socialpædagogiske metoder som TEACCH (Treatment and Education of Autistic and related Communication handicapped Children) og KRAP (Kognitiv Ressourcefokuseret og Anerkendende Pædagogik). Det grundlæggende formål med indsatsen er at støtte den enkelte i at mestre eget liv og dermed gøre den enkelte borger i stand til at deltage aktivt i samfundet.¹

SORAS' brugere kan modtage socialpædagogisk støtte i eget hjem i en af de fire forskellige kategorier: (1 time hver 14. dag, 1 besøg á 1½ time om ugen, 2 besøg á 1½ time om ugen, 3 besøg á 1½ time om ugen).

For hver deltagende borger udarbejdes handleplaner inden for hvert af de følgende områder:

- Personlig udvikling
- Sociale fællesskaber
- Læring og selvforsørgelse.

Handleplanerne udspecificeres i konkrete individuelle mål i et samarbejde imellem borgeren og den medarbejder, der giver bostøtte. Der følges op på handleplanerne mindst hvert halve år, og senest efter to år skal kommunen tage stilling til, om borgeren stadig er berettiget til bostøtte i samme omfang som hidtil.

Indsatsen fokuserer ikke kun på udvikling men også fastholdelse af evner og færdigheder. Autisme er et livslangt handicap, og derfor vil nogle borgere også have brug for livslang støtte. Det er klart et mål for mange af borgerne at blive støttet i at komme tættere på uddannelse eller arbejdsmarked. Men for mange andre borgere handler det om støtte til at blive fastholdt i uddannelse eller arbejde.

¹ Kilde: <https://www.aarhus.dk/da/borger/Handicap-og-socialpsykiatri/Voksen-med-handicap/Botilbud-og-aflastning/Udviklingsforstyrrelser/Soras.aspx>

Her kan det være svært at måle udvikling – men støtten kan være det, der gør borgeren i stand til at leve et så almindeligt og selvhjulpent liv som muligt.

Hvis handleplanens mål er opnået, er det forventeligt, at borgeren enten slet ikke eller i mindre grad end før vil have brug for bostøtte og/eller samvær. Dette gælder fx, hvis borgeren kan påbegynde uddannelse, komme i (støttet) beskæftigelse eller lignende.

2 Hvordan kan SØM anvendes?

I dette afsnit gives et eksempel på, hvordan det er muligt at anvende SØM til at få viden om omkostninger og økonomiske konsekvenser forbundet med indsatsen i den konkrete case.

Afsnittet er inddelt i fem underafsnit, der hver ser på følgende elementer i SØM (det svarer til de trin, man skal igennem, når man laver en beregning i SØM):

- Om indsatsen (Hvem er målgruppen for indsatsen?)
- Omkostninger og deltagere (Hvor meget koster indsatsen? Og hvor mange deltagere er der?)
- Effekt (Hvilken effekt kan indsatsen forventes at have på deltagerne?)
- Konsekvenser (Hvilke økonomiske konsekvenser forventes der som følge af den forventede effekt?)
- Resultater (Hvad viser analysen om indsatsens omkostninger, økonomiske konsekvenser og nettogevinster?)

I hvert af de fem afsnit diskuteres, hvordan og i hvilket omfang SØMs vidensdatabase kan anvendes til beregninger for indsatsen.

2.1 Om indsatsen

I denne del af modellen skal man – ud over at navngive indsatsen og eventuelt indtaste en mere detaljeret beskrivelse af indsatsen – først og fremmest angive den målgruppe, SØM skal anvende som udgangspunkt for beregningen. Formålet med at vælge målgruppe er, at modellen kan tilbyde de estimater fra vidensdatabase, der er bedst egnede til den konkrete indsats.

Det er vigtigt, at målgruppen i SØM og målgruppen for indsatsen passer godt sammen, hvis brugeren ønsker at basere beregninger helt eller delvist på estimaterne i SØMs vidensdatabase. Estimaterne i SØMs vidensdatabase er således udregnet ud fra præcist definerede målgrupper, og det kan ikke forventes, at estimaterne for andre (heller ikke beslægtede) målgrupper vil være de samme. Passer målgrupperne således ikke godt sammen, skal resultater baseret på vidensdatabase fortolkes med særlig varsomhed, eller SØM bør ikke anvendes til beregning af økonomiske konsekvenser af indsatsen. Alternativt kan SØMs beregningsdel alligevel anvendes, hvis brugeren selv har oplysninger om effekter, konsekvenser mv. – eller til fx til at lave en omkostningsvurdering af indsatsen.

Målgruppen for SORAS' indsats er voksne med en diagnose inden for autismespektret med normal til høj begavelse. Der er flest personer i aldersgruppen 20-40 år, men generelt er der tale om voksne i alle aldre. Alle, der får tilbuddet, bor i egen bolig.

I SØMs vidensdatabase indgår målgruppen "Mennesker med autisme (18-65 år)", som er den mest egnede målgruppe i vidensdatabase. Ved at slå op i SØMs vidensdatabase under "Målgrupper" kan man se at målgruppen er afgrænset som "personer, som er blevet diagnosticeret med gennemgribende mentale udviklingsforstyrrelser i forbindelse med en sygehuskontakt i perioden 2005-2015."

Denne målgruppe er bredere end indsatsens målgruppe. For det første indgår personer med nedsatte kognitive evner i SØM-målgruppen (hvilket ikke er tilfældet for målgruppen for indsatsen). For det andet ydes SORAS' indsats kun til borgere med egen bolig, hvilket ikke indgår i afgrænsningen

af SØM-målgruppen. Da målgrupperne er forskellige, er der udfordringer med at anvende estimerne fra SØMs vidensdatabase som beregningsgrundlag. I afsnit 2.4 viser vi, hvordan man kan justere i estimerne, så i højere grad afspejler den konkrete situation.

2.2 Omkostninger

I dette trin skal man angive, hvor mange deltagere der modtager i indsatsen, og hvor meget den koster.

Antal deltagere

SORAS har oplyst, at der hvert år er indskrevet ca. 300 personer i tilbuddet, hvorfor vi i beregningen vil tage udgangspunkt i et deltagerantal på 300 personer.²

Omkostninger

Det samlede budget for SORAS i 2017 var på 9,87 mio. kr., hvilket er det beløb, der vil blive anvendt til SØM-beregningen svarende til en omkostning på ca. 33.000 kr. pr. person. Der medregnes kun omkostninger for et år, selv om en del af målgruppen modtager indsatsen over adskillige år. Til gengæld vil vi også kun regne på konsekvenserne af de, der opnår en effekt det første år.

SORAS er et tilbud, der har eksisteret igennem længere tid, og omkostningen på 9,87 mio. kr. er derfor en driftsomkostning, idet indsatsen må anses at være implementeret.

SORAS' angivelse af et deltagerantal på 300 personer er behæftet med nogen usikkerhed, hvilket betyder, at såfremt budgettet på 9,87 mio. kr. er fast, så kan omkostningen pr. deltager variere noget, alt afhængig af det præcise antal indskrevne på et år.

2.3 Effekt

I dette trin skal man angive et skøn for, hvilken effekt indsatsen forventes at have på deltagerne. Hermed menes, hvordan og i hvilket omfang situationen for den udsatte borger forventes at ændre sig som følge af indsatsen. Hvis der ikke sker nogen ændring, vil der heller ikke opstå afledte økonomiske konsekvenser.

Det betyder også, at hvis man ikke har noget effektmål for sin indsats, dvs. et mål for, hvordan deltagerne påvirkes, så kan man ikke angive en succesrate og heller ikke beregne de økonomiske konsekvenser.

Effektmål

Som nævnt i afsnit 1.2 er SORAS' effektmål, hvorvidt handleplanens punkter er opnået. Disse mål vil naturligt være meget forskellige og vil afspejle den enkelte borgers behov for hjælp. Der gøres status for målopnåelsen hvert halve år, og hvert andet år tages det op til vurdering, om borgeren fortsat er berettiget til hjælpen. Da handleplanens punkter i overvejende grad vedrører borgerens mestring af forskellige dele af sit liv, svarer det til, at SORAS' effektmål overordnet er, at borgernes mestring skal forbedres (dog er der tale om forskellige områder for borgerne).

² I forbindelse med udvælgelse af antal deltagere til en beregning er det vigtigt at være opmærksom på, at de udregnede konsekvenser er multiplikative i antal deltagere. Det vil sige, resultatet for 50 deltagere er 10 gange resultatet for 5 deltagere, hvis omkostningen for 50 deltagere også er 10 gange så stor som for 5 deltagere. Derfor vil det i en beregning ikke være så vigtigt, hvor mange deltagere man vælger, hvis blot omkostningerne passer til det antal deltagere, der er valgt.

SORAS' indsats er i overvejende grad rettet imod borgernes mestring af dagligdags opgaver, og det er således også opfyldelsen heraf, der indgår i handleplanerne. Imidlertid er det sådan, at hvis handleplanens mål er opnået, er det forventeligt, at borgeren enten slet ikke eller i mindre grad end før vil have brug for bostøtte m.m., og at dette samtidigt vil betyde, at borgeren har bedre forudsætnin-ger for at påbegynde en uddannelse eller komme i (støttet) beskæftigelse.

Effekt målet i SØM for målgruppen "Mennesker med autisme" er, hvorvidt borgerne har fået en forbedret tilknytning til arbejdsmarkedet, hvilket ikke passer ret godt med SORAS' mål for opnåelsen af handleplanens punkter.

Succesrate

I SØMs vidensdatabase findes syv forskellige indsats typer for "Mennesker med autisme". Ingen af disse er dog helt enslydende med den indsats, der gennemføres i SORAS. Det nærmeste vurderes til at være "Social indlæringsintervention + tutor", hvor der er en effektstørrelse på 0,75, der via SØMs omregningsfunktion kan oversættes til en succesrate på 26 % i forhold til uddannelse og beskæftigelse³. Dette vil dog normalt regnes for en ret stor succesrate (og succesraterne for en række af de andre indsatser over for mennesker med autisme i SØMs vidensdatabase er også mindre). Dertil kommer, at vi i denne beregning alene ser på borgere, der efter et års støtte opnår en forbedring, der kan sidestilles med en forbedret tilknytning til arbejdsmarkedet. Derfor vil vi i SØM-beregningen i stedet anvende en succesrate på 10 %. Det er dog meget usikkert, hvilken succesrate der er mest relevant for SORAS' indsats, eftersom vi ikke har viden om effekten af den.

2.4 Konsekvenser

I dette trin skal man tage stilling til, hvilke konsekvenser man ønsker at medtage i beregningen og om konsekvenserne bør justeres i forhold til den konkrete indsats. Dette valg træffes ud fra den viden, brugeren har om målgruppe og effektmål for indsatsen.

For at man kan bruge konsekvensestimaterne i SØMs vidensdatabase, skal der være et godt sammenfald imellem

- Indsatsens målgruppe og SØM-målgruppen, og
- Indsatsens effektmål og SØM-effektmålet

SØM har kun konsekvensestimater for indsatser over for mennesker med autisme, hvis primære effektmål er at få deltagerne i beskæftigelse. Hvis man som bruger vil anvende estimaterne i SØMs vidensdatabase, er man derfor nødt til at sætte succesraten i forhold til dette mål. Til gengæld bør man efterfølgende justere konsekvenserne, så de er mere retvisende for den konkrete situation. I dette eksempel gør vi det ved at justere på konsekvenserne for de områder, hvor vi har viden om, hvordan SORAS' målgruppe adskiller sig fra SØM-målgruppen, blandt andet ved at bo i eget hjem. Nedenfor viser vi, hvordan konsekvenserne i SØMs vidensdatabase kan tilrettes, så de i højere grad afspejler målgruppen og effektmålet for SORAS.

³ Kilden hertil er: Golan, O. & Baron-Cohen, S. 2006, "Systemizing empathy: Teaching adults with Asperger syndrome or high-functioning autism to recognize complex emotions using interactive multimedia", *Development and psychopathology; Dev Psychopathol*, vol. 18, no. 2, pp. 591-617.

Sociale serviceydelser

Generelt vil de sociale serviceydelser på handicapområdet i SØM alle være relevante i større eller mindre grad for voksne med autisme, da disse borgere ofte har brug for støtte efter serviceloven. De sociale serviceydelser på handicapområdet, som indgår i SØMs vidensdatabase, fremgår af Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Oversigt over de sociale serviceydelser på handicapområdet

Kategori	Enhed
Midlertidige botilbud	Antal dage
Længerevarende botilbud	Antal dage
Soc.pæd. støtte i botilbudslign. almene boliger	Antal dage
Soc.pæd. støtte i eget hjem	Antal dage
Tilskud til personlig og praktisk hjælp	Antal dage
Handicaphjælperordning	Antal dage
Ledsagerordning	Antal dage
Beskyttet besk. eller aktivitets- og samværstilbud	Antal dage

Det er imidlertid ikke alle disse konsekvenser, der er relevante for målgruppen for SORAS' indsats, da SORAS' brugere alle bor i eget hjem. De vil derfor ikke være bosiddende i et midlertidigt eller længerevarende botilbud. Derfor medregnes konsekvenserne på disse områder ikke.

Socialpædagogisk støtte i eget hjem

Som nævnt i afsnit 1.2 er det, hvis handleplanens mål er opnået, forventeligt, at borgeren enten slet ikke eller i mindre grad end før vil have brug for bostøtte og/eller samvær. Dette betyder, at en væsentlig konsekvens af SORAS' indsats kan være, at der vil blive brug for mindre socialpædagogisk støtte. Imidlertid kan man se i SØMs vidensdatabase, at konsekvensen for "Socialpædagogisk støtte i eget hjem" er estimeret til 0 for "Mennesker med autisme", hvorfor den ønskede konsekvens ikke vil indgå i beregningen.

Derfor vælger vi selv at specificere konsekvenserne på dette område til beregningen. Da SORAS' brugere bor i eget hjem, er det konsekvensen "Socialpædagogisk støtte i eget hjem", der skal ændres – og ikke konsekvensen for "Socialpædagogisk støtte i botilbudslignende almene boliger".

Gruppen "Mennesker med autisme" i SØMs vidensdatabase anvender i gennemsnit socialpædagogisk støtte i eget hjem 19,6 dage om året i udgangspunktet (dette kan ses i modellen under trinnet "Konsekvenser 2"), og der er ikke estimeret signifikante ændringer i forbruget af socialpædagogisk støtte for målgruppen.

Ved at slå op i SØMs vidensdatabase under "Priser" ses det, at prisen for socialpædagogisk støtte i egen hjem er 486 kr. pr. dag. Fra SORAS ved vi, at borgerne modtager støtte fra en af de fire forskellige kategorier: (1 time hver 14. dag, 1 besøg á 1½ time om ugen, 2 besøg á 1½ time om ugen, 3 besøg á 1½ time om ugen).

Ud fra oplysningerne fra SORAS er det ikke muligt at sige noget om fordelingen af brugerne på de fire kategorier.

Imidlertid oplyser SORAS, at et muligt resultat af indsatsen vil være, at en bruger kan gå et eller flere trin ned ad indsatsintensiteten, altså fx fra to til et besøg om ugen. Da vi ikke har kunnet få

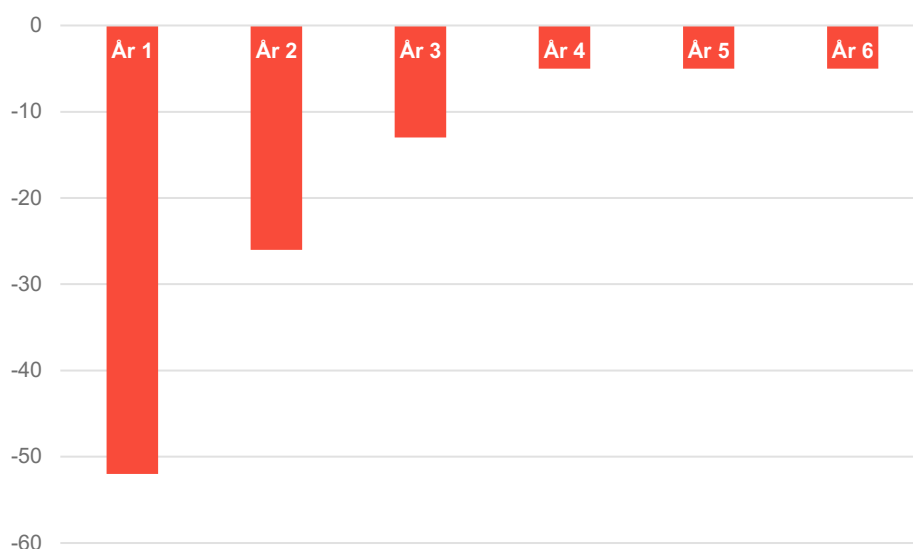
oplyst, hvor mange personer der har skiftet indsatsintensitet, vælger vi at tage udgangspunkt i, at en succesfuld indsats betyder, at borgeren har brug for støtte en dag mindre om ugen, svarende til 52 dage om året.

Vi antager, at effekten aftager over tid, da dette er den mest almindelige profil for indsatseffekter, og vi ikke har en specifik viden om profilen for SORAS. Dermed anvender vi følgende konsekvenser:

- -52 dage i år 1
- -26 dage i år 2
- -13 dage i år 3
- -5 dage i de efterfølgende år.

Figur 2.1 illustrerer den valgte profil.

Figur 2.1 Profil for konsekvenser for socialpædagogisk støtte i eget hjem, antal dage

Anm.: Der er tale om en antaget profil, jf. beskrivelsen i teksten.

Kilde: Egen tilvirkning.

Disse estimater indføres i SØM i det lyseblå felt ved "Socialpædagogisk støtte i eget hjem" under "Konsekvenser 2".

Estimaterne af konsekvenserne for en række af de sociale serviceydelser i SØMs vidensdatabase er af lavere kvalitet end de øvrige konsekvenser (som angivet i modellen under "Konsekvenser 2")⁴. For målgruppe "Mennesker med autisme" drejer det sig om "Beskyttet beskæftigelse eller aktivitets- og samværstilbud", ud over "Socialpædagogisk støtte i eget hjem".⁵ Derfor gennemføres en beregning med hhv. uden disse til afdækning af betydningen af dette.

Beskæftigelse og indkomstoverførsler

Ud over konsekvenserne for de sociale serviceydelser vil det være relevant, at konsekvenserne på beskæftigelsesområdet ændres fra det niveau, der indgår i SØMs vidensdatabase. Det skyldes, at

⁴ De sociale serviceydelser, hvor estimaterne af konsekvenserne er af lavere kvalitet, er vist i Tabel 2.1.

⁵ I SØMs vidensdatabase er derudover "Midlertidige botilbud" estimeret signifikant, men denne er i forvejen fjernet fra beregningen grundet SORAS' specifikke målgruppe af borgere i eget hjem.

SØM-effekt målet netop retter sig mod øget tilknytning til arbejdsmarkedet og derfor findes relativt store økonomiske konsekvenser inden for beskæftigelse og indkomstoverførsler, hvis man anvender estimaterne fra SØM.⁶ Da SORAS' indsats ikke er rettet imod beskæftigelse, vil det trække beskæftigelseseffekten ned i forhold til det, der indgår i SØMs vidensdatabase. Omvendt er SORAS' målgruppe stærkere og bedre stillet i forhold til muligheden for at komme ind på arbejdsmarkedet end målgruppen i SØMs vidensdatabase, bl.a. fordi de bor i egen bolig. Vi vurderer, at det første forhold vejer tungest, og vælger derfor at nedjustere beskæftigelseseffekten, jf. nedenfor.

Ved en ændring af estimaterne på beskæftigelsesområdet er det vigtigt at huske på, at der ikke kun skal ændres på konsekvensen for beskæftigelse (Skat af indkomst), men også på konsekvenserne for indkomstoverførsler. Dette skyldes, at en forbedret tilknytning til arbejdsmarkedet modsvarer af et tilsvarende mindre behov for at modtage indkomstoverførsler.

Vi har ikke viden om, i hvor høj grad SORAS' brugere opnår forbedret tilknytning til arbejdsmarkedet. Derfor laves der her blot en simpel justering af SØMs konsekvensestimater for beskæftigelse og indkomstoverførsler, idet vi halverer de værdier, der indgår i SØMs vidensdatabase. Dette betyder fx, at beskæftigelseseffekten i det første år efter indsatsen ændres fra 107,4 dage til 53,7 dage. På grund af det manglende vidensgrundlag, bliver resultatet meget usikkert og af mere hypotetisk karakter.

I Bilag 1 vises en oversigt over de medregnede konsekvenser.

2.5 Resultater

I de foregående afsnit har vi vist, hvordan man kan anvende SØM til en beregning for SORAS' indsats over for voksne med autisme, ved at gennemføre følgende beregninger⁷:

- En grundkørsel for SØM-målgruppen "Mennesker med autisme" baseret på 300 deltagere, en årlig omkostning på 9,87 mio. kr. til indsatsen, en succesrate på 10 % i år 1 samt justerede konsekvenser for botilbud, socialpædagogisk støtte i eget hjem samt beskæftigelse og indkomstoverførsler, som angivet i afsnit 2.4.
- Følsomhedsberegning med og uden ændring i den socialpædagogiske støtte.

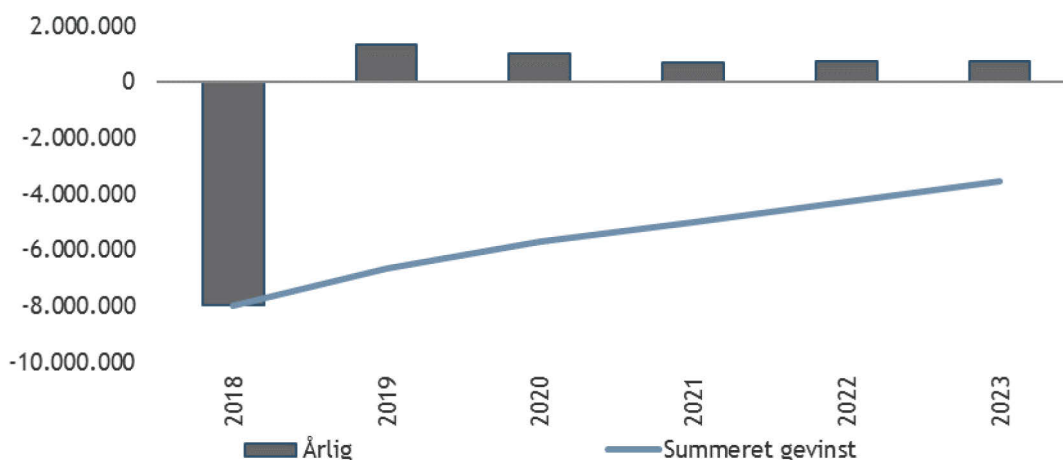
Grundkørsel

Figur 2.2 viser tidsprofilen for grundkørslen, der er specificeret som angivet ovenfor. Nettotabet ved indsatsen er på knap 4,0 mio. kr. (svarende til ca. 13.000 kr. pr. deltager). De -4,0 mio. kr. fordeler sig med en gevinst på 2,6 mio. kr. til staten, en gevinst på 0,1 mio. kr. til regionen og et tab på 6,7 mio. kr. til kommunen. Tidsprofilen i figuren viser, at der er et betydeligt tab det første år på i alt 8 mio. kr., mens der de efterfølgende år er tale om mindre gevinster, der aftager svagt over tid.

⁶ I SØM defineres forskellen imellem borgere med et succesfuldt resultat og borgere uden succesfuldt resultat ved et bestemt karakteristikum for personer i målgruppen. Typisk vil det være, at man ikke længere (eller kun i mindre grad) har det sociale problem, som gjorde, at man tilhører målgruppen – fx at en hjemløs ikke længere benytter herberg. For borgere i de fire handicapmålgrupper er denne tilgang ikke mulig, da personer med et handicap ikke kan komme ud af målgruppen. Derfor må fordelingen af borgere hhv. med og uden et succesfuldt resultat ske på baggrund af andre karakteristika. I SØM er det valgt, at denne fordeling sker på baggrund af tilknytningen til arbejdsmarkedet, sådan at de borgere, der opnår en 20 % bedre tilknytning til arbejdsmarkedet, siges at have et succesfuldt resultat, mens borgere, der ikke opnår dette, ikke siges at have et succesfuldt resultat. Da inddelingen sker ud fra arbejdsmarkedstilknytningen, må der også forventes en stor forskel imellem de to grupper på dette punkt. Dette tilsiger, at i de tilfælde, hvor indsatsen ikke er direkte rettet imod borgernes arbejdsmarkedstilknytning, bør man ændre estimaterne i SØMs vidensdatabase til mindre værdier.

⁷ I alle beregningerne anvendes SØMs forudindstillede tidshorisont på 6 år.

Figur 2.2 Nettogevinst pr. år, kr.

Anm.: Målgruppen "Mennesker med autisme", 300 deltagere, omkostning på 9,87 mio. kr., succesrate 26 % samt justerede konsekvenser for botilbud, socialpædagogisk støtte i eget hjem samt for beskæftigelse og indkomstoverførsler som angivet i afsnit 2.4.

Kilde: Egen beregning på SØM.

Tabel 2.2 viser fordelingen af nettogevinsten fordelt på hovedområder.

Tabel 2.2 Nettogevinst fordelt på hovedområder, kr.

Område	Nutidsværdi i alt, kr.
I alt	-3.985.189
Indkomstoverførsler	2.981.790
Beskæftigelsesindsats	761.576
Skat af indkomst	1.357.792
Sundhedsydelse	101.185
Politi, retsvæsen og kriminalforsorg	0
Uddannelse	-1.025.359
Sociale serviceydelser	1.707.028
Omkostninger til indsatsen	-9.870.000
Egne ydelser	0

Anm.: Målgruppen "Mennesker med autisme", 300 deltagere, omkostning på 9,87 mio. kr., succesrate 10 % samt justerede konsekvenser for botilbud, socialpædagogisk støtte i eget hjem samt for beskæftigelse og indkomstoverførsler som angivet i afsnit 2.4.

Kilde: Egen beregning på SØM.

Tabellen viser, at de største gevinster for målgruppen ved denne beregning opnås inden for områderne "Indkomstoverførsler", "Sociale serviceydelser" og "Skat af indkomst". Selv efter, at vi har nedskrevet de mulige konsekvenser på beskæftigelsesområdet betydeligt, er det klart fra tabellen, at dette område er meget væsentligt for det samlede økonomiske resultat. Som nævnt i afsnit 1.2

må det forventes, at SORAS' indsats for at opnå handleplanens punkter får i hvert fald nogle af borgerne tættere på beskæftigelse, så der vil være positive gevinster på beskæftigelsesområdet.

For sociale serviceydelser er gevinsten på 1,7 mio. kr. efter de justeringer til værdierne i SØMs vidensdatabase, der blev gennemgået i afsnit 2.4, og heraf skyldes de 1,5 mio. kr. ændringen i forbruget af socialpædagogisk støtte i eget hjem.

Af tabellen ses endvidere, at der er en forøget udgift til uddannelse (angivet i tabellen som et budgetøkonomisk tab). Dette vurderes realistisk, da en del af SORAS' brugere formodentlig vil vælge at starte på en uddannelse frem for at komme direkte i beskæftigelse som følge af bedre mestring af hverdagen.

Betydning af usikre estimater for sociale serviceydelser

En del estimater for de sociale serviceydelser i SØMs vidensdatabase er behæftet med større usikkerhed end de øvrige, som det også blev omtalt i afsnit 2.4.

Derfor har vi gennemført en ekstra beregning, hvor disse konsekvenser slet ikke medtages i beregningen. Denne beregning viser et nettotab på 5,7 mio. kr. De forholdsvis usikre sociale serviceydelser har således relativ stor betydning for beregningen.

3 Konklusion

Eksemplet i dette notat har vist, hvordan man inden for rammerne af SØM og baseret på estimater fra SØMs vidensdatabase, kan analysere økonomien for en indsats, som har et andet formål og en anderledes målgruppe, end det, der er grundlaget for SØM-estimerne, men hvor man har en viden om, hvilke typer af konsekvenser dette kan tænkes at have betydning for.

Denne viden har vi i SØM-beregningen udnyttet til at ændre i konsekvenserne i SØMs vidensdatabase, så de efter vores mening stemmer bedre overens med SORAS' målgruppe. Derudover har vi anvist, hvordan også andre konsekvenser kunne rettes, ligesom hvordan usikkerhed mht. indsatsens omkostninger vil kunne belyses.

Beregningen kan i sin nuværende form anvendes til give et overblik over, hvilke offentlige udgiftsområder, der har betydning for det samlede budgetøkonomiske billede af SORAS' indsats. På grund af det manglende vidensgrundlag vedrørende indsatsens effekt og de afledte konsekvensers omfang, er beregningen af mere hypotetisk karakter, og grundlaget bør forbedres, inden det anvendes som input til beslutninger vedrørende indsatsen.

Bilag 1 Økonomiske konsekvenser som medregnes i SØM

SØM gør det muligt at medregne budgetøkonomiske konsekvenser på en række forskellige ydelser og aktiviteter inden for den offentlige økonomi. For alle disse konsekvenser er der estimater i vidensdatabasen for de målgrupper, der findes i SØMs vidensdatabase.

Nedenfor i Bilagstabel 1.1 vises en oversigt over de konsekvenser, der er med i beregningen i eksemplet i dette notat.

Bilagstabel 1.1 Oversigt over medregnede konsekvenser

<i>Sundhedsydelse</i>	<i>Sociale serviceydelser</i>	<i>Kriminalforsorg m.m.</i>
<p>Forbrug af sundhedssystemets ydelser omfattende:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sygesikringskontakter, almen praksis ▪ Sygesikringskontakter, andre ▪ Somatisk sygehusindlæggelse ▪ Somatisk ambulans behandling ▪ Somatisk skadestue ▪ Psykiatrisk sygehusindlæggelse ▪ Psykiatrisk ambulans forløb ▪ Psykiatrisk skadestue 	<p>Kategorien indeholder ydelser efter serviceloven samt misbrugsbehandling. De inkluderede ydelser og aktiviteter er:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alkoholmisbrugsbehandling ▪ Stofmisbrugsbehandling, døgn ▪ Stofmisbrugsbehandling, dag ▪ Herberg og forsorg ▪ Socialpædagogisk støtte i eget hjem 	<p>Konsekvenser inden for politi, retsvæsen og kriminalforsorg omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fængselsdage ▪ Dom for volds- og sædelighedsforbrydelser ▪ Dom for indbrud, tyveri og hærværk ▪ Dom for færdselsloven og andre særlove
<i>Indkomstoverførsler</i>	<i>Uddannelse</i>	<i>Beskæftigelsesindsats</i>
<p>De inkluderede overførsler omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kontanthjælp ▪ Førtidspension ▪ Uddannelseshjælp, inkl. SU ▪ Øvrige overførsler, fx dagpenge, sygedagpenge og revalidering 	<p>Uddannelse er samlet i en kategori i SØM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ungdomsuddannelser og videregående uddannelser 	<p>Den aktive beskæftigelsesindsats indeholder en kategori i SØM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vejledning og opkvalificering
<i>Skat af indkomst</i>		
<p>Konsekvensen for indkomstkatten opgøres for følgende indkomsttyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Indkomstoverførsler ▪ Beskæftigelse 		